

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
T.a.v. mevrouw J.M. van Bijsterveldt
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Prinsessegracht 21
Postbus 123
2501 CC Den Haag
t (070) 312 21 21
f (070) 312 21 00
e-mail: kievits@hbo-raad.nl

Doorkiesnummer
0703122106
Datum
09-0565/jk/aba
Ons kenmerk
Flexibel stelsel

Geachte mevrouw Van Bijsterveldt,

In uw brief van 27 april 2009 heeft u de HBO-raad en de VSNU, samen met de sociale partners in het primair, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs, gevraagd om - zo mogelijk gezamenlijk – advies uit te brengen over de vraag of het wenselijk is om ten aanzien van de bevoegdheden van leraren een flexibeler kwalificatiestelsel in te voeren.

Met de sociale partners heeft hierover overleg plaatsgevonden waarbij tot de conclusie is gekomen dat het zinvoller is dat de HBO-raad, als aanbieder van de lerarenopleidingen, een afzonderlijk advies uitbrengt. Dit treft u hierbij aan.

Kwaliteit docent voorop

Het maatschappelijke belang van goede docenten is onmiskenbaar. De basis voor een goede docent wordt gelegd in de lerarenopleidingen. De discussie over de kwaliteit van de lerarenopleidingen richt zich al enige jaren op de vraag of het mogelijk is om de studenten op te leiden voor het brede beroep van docent in het basisonderwijs (dus voor kinderen van 4-12 jaar) of voor tweedegraads docent in het voortgezet onderwijs (vmbo, onderbouw havo/vwo en mbo). Kan een dergelijke brede opleiding voldoen aan de kwaliteitseisen die aan docenten worden gesteld? Laat de breedte van de opleiding voldoende ruimte voor de noodzakelijke verdieping in het curriculum? U heeft deze signalen serieus genomen door hierover om advies te vragen. In zijn beleidsagenda Meesterschap heeft de HBO-raad in 2008 al gesteld dat de structuur dient te volgen op de inhoud. Daarom zullen wij, alvorens tot een beantwoording te komen van uw vraag, eerst een inhoudelijke schets geven van de problematiek zoals deze door ons ervaren wordt.

Probleemschets

Het grootste probleem waar de onderwijssector mee te maken heeft, is - zoals de commissie leraren onder leiding van Rinnooy Kan het noemde - een *kwantitatief* tekort aan *kwalitatief* goede leraren. Het kwantitatieve probleem wordt voor een groot deel veroorzaakt doordat er de komende tijd veel leraren met pensioen gaan en er onvoldoende aanwas is om deze uitstromende docenten aan te vullen. De Pabo's zien, met name sinds de invoering van de instaptoetsen voor taal en rekenen, hun instroom zelfs drastisch dalen. De instroom bij de tweedegraads lerarenopleidingen is weliswaar redelijk stabiel, maar groeit niet waardoor ook zij onvoldoende tegemoet kunnen komen aan de toenemende vraag naar docenten.

Bovendien blijft de instroom van mannen aan de lerarenopleidingen al jaren achter bij die van vrouwen. Daar komt bij dat de mannen die wel naar de opleiding komen voor een groot deel (met name op de Pabo) voortijdig uitvallen. Ook zijn de opleidingen nog onvoldoende in beeld bij de allochtone studenten. Vanwege de functie van een leraar als rolmodel is het belangrijk dat het docentencorps een afspiegeling is van de samenleving, zowel in de verhouding man / vrouw als autochtoon / allochtoon.

De hbo-lerarenopleidingen hebben te maken met een veranderende achtergrond van de instroom: steeds minder studenten hebben een vwo-achtergrond, terwijl tegelijkertijd steeds meer studenten vanuit het mbo doorstromen naar de lerarenopleidingen. Dit heeft gevolgen voor de kwaliteit en daarmee de reputatie van de opleidingen. Uit de cijfers blijkt bijvoorbeeld dat van de studenten met een mbo-vooropleiding in het cursusjaar 2008/2009 slechts 41% slaagde voor de eerste rekentoets en 45% voor de eerste taaltoets.¹ Door de kennisachterstand waarmee teveel studenten instromen moet er gedurende de opleiding extra tijd geïnvesteerd worden om deze groep op het vereiste instroomniveau te krijgen.

Met het uitbrengen van het rapport LeerKracht van de commissie leraren, de beleidsreactie van OCW die daarop volgde, het beleidsplan Meesterschap van de HBO-raad en het uitbrengen door OCW van de Kwaliteitsagenda voor het opleiden van leraren zijn grote stappen gezet in de richting van het verbeteren van de kwaliteit van leraren. Een belangrijke component van deze plannen is ook de herwaardering van de kenniscomponent in de lerarenopleidingen hbo. De opleidingen hebben het initiatief genomen tot het beschrijven van de kennisbasis, die vervolgens zal worden getoetst door middel van kennistoetsen.

Vanzelfsprekend mag het vastleggen van de kennisbasis niet ten koste gaan van vakken zoals pedagogiek, (vak)didactiek en ontwikkelingspsychologie e.d. Voorkomen moet worden dat over een aantal jaren wordt vastgesteld dat de balans van de opleiding is doorgeslagen naar de vakinhoudelijke kant ten koste van de pedagogisch-didactische bekwaamheid van de afgestudeerden. Gedeeltelijk wordt hier overigens al aan tegemoet gekomen door ook de kennisbasis van de beroepscomponent (de 'generieke kennisbasis in het kader van meesterschap') te beschrijven.

Conclusie is in elk geval dat de terechte aandacht voor meer vakkennis er niet toe mag leiden dat de balans tussen vakmanschap en meesterschap (het leraarschap) wordt verstoord.

Met deze gedachten in het achterhoofd rijst de vraag of de huidige structuur van de lerarenopleidingen wel voldoende mogelijkheden biedt om 1) meer accent te leggen op vakinhoudelijke kennis, 2) het evenwicht tussen vakmanschap en meesterschap te behouden en 3) tegemoet te komen aan de steeds sterker uiteenlopende leerbehoeftes van leerlingen. Daarenboven dienen de lerarenopleidingen te voldoen aan de door de hogescholen in *Kwaliteit als Opdracht* vastgestelde standaard. In deze strategische agenda van de HBO-raad voor de komende jaren hebben de hogescholen vastgesteld dat het niveau van de hbo-bachelor omhoog moet en dat elke opleiding er voor zorg moet dragen dat studenten een *gedegen theoretische basis* verkrijgen, dat zij het *onderzoekend vermogen* verwerven dat hen in staat stelt om bij te kunnen dragen aan de ontwikkeling van het beroep, dat zij over voldoende *professioneel vakmanschap* beschikken, en tenslotte de *beroepsethiek en maatschappelijke oriëntatie* ontwikkelen die past bij een verantwoordelijke professional.

Bij de beantwoording van de vraag of de huidige opzet van de lerarenopleidingen de beste kwaliteit kan leveren voor het onderwijs dienen we een onderscheid te maken tussen de opleidingen voor leraar basisonderwijs en die voor leraar tweedegraads voortgezet onderwijs. De eerstegraads lerarenopleidingen worden hier buiten beschouwing gelaten aangezien zij niet opleiden voor een breed werkveld. Daarnaast worden in dit advies ook de lerarenopleidingen lichamelijke opvoeding, kunstvakken en agrarisch buiten beschouwing gelaten vanwege de zeer specifieke aspecten van deze opleidingen. Na een korte beschouwing van de lerarenopleiding voortgezet onderwijs zal het vervolg van dit advies hoofdzakelijk ingaan op de Pabo's.

¹ Na drie kansen slaagt in het studiejaar 2008/2009 van de mbo-instroom 62% voor de rekentoets en 69% voor de taaltoets.

Lerarenopleiding voortgezet onderwijs

De tweedegraads lerarenopleidingen voor het voortgezet onderwijs hebben in tegenstelling tot de Pabo's niet te kampen met een programma dat bestaat uit meerdere kennisvakken. De studenten specialiseren zich in één vak. Het uiteindelijke werkgebied waar zij terecht kunnen komen is echter zeer breed (van vmbo en onderbouw havo/vwo tot aan mbo). In het kader van de beleidsagenda lerarenopleidingen 2005-2008 zijn eerder al de uitstroomprofielen Vakinhoudelijke Vorming, Beroepspraktijk Vorming en Zorgontwikkeling ingevoerd. De laatste twee profielen richten zich daarbij iets meer op lesgeven in het vmbo en het mbo, maar het betreft hier slechts een beperkte specialisatie waardoor het de vraag is of studenten wel voldoende zijn voorbereid om les te geven in de complexe leeromgeving van het (v)mbo. Zeker in de kader- en beroepsgerichte leerwegen van het vmbo blijkt dat in de huidige praktijk vaak docenten met een Pabo-diploma worden ingezet, omdat groepsleerkrachten beschikken over kwaliteiten waarover de vakleerkracht in mindere mate beschikt. Een verdere uitdieping van het zorgprofiel voor de lerarenopleidingen voortgezet onderwijs zou mogelijk kunnen bijdragen aan de verbetering van de kwaliteit van de toekomstige docenten die in genoemde leerwegen van het vmbo aan de slag willen. Alhoewel een nadere accentuering en verdieping van de bestaande specialisaties zeker wenselijk zou zijn, behoeft dit geenszins te leiden tot een aanpassing van de bestaande bevoegdheidsregeling.

Pabo's

Dit ligt beduidend ingewikkelder bij de lerarenopleidingen basisonderwijs. In het basisonderwijs is al sinds jaar en dag sprake van een groepsleerkracht; de leerkracht wordt geacht breed inzetbaar te zijn voor alle vak- en vormingsgebieden voor alle leeftijdsgroepen binnen het basisonderwijs. Een direct gevolg hiervan is dat dit in de lerarenopleiding basisonderwijs automatisch is doorvertaald door de afzonderlijke vak- en vormingsgebieden die in het basisonderwijs worden aangeboden ook in de opleiding aan te bieden. De consequentie hiervan is dat er binnen de lerarenopleiding basisonderwijs sprake is van een breed en overladen onderwijsprogramma. Er worden met andere woorden generalisten opgeleid die – zoals sommigen wel eens stellen – ‘van veel onderwerpen een beetje weten’.

Ingegeven door kritische geluiden is eerder al een specialisatie jonge respectievelijke oudere kind binnen de lerarenopleidingen basisonderwijs ingevoerd. Doel hiervan was enerzijds om meer aandacht te besteden aan de specifieke aspecten van de verschillende leeftijdscategorieën en anderzijds om hierdoor het programma studeerbaarder te maken. Ondanks de introductie van deze specialisaties ervaren de Pabo's het nog steeds als een probleem om het grote aanbod van afzonderlijke vak- en vormingsgebieden op een kwalitatief voldoende niveau aan te bieden. Dit heeft bovendien gevolgen voor de populatie studenten die door de opleiding wordt aangetrokken (weinig mannen, veel mbo-ers). Kortom: de mate waarin de specialisatie binnen de opleiding tot nu toe gestalte heeft gekregen, blijkt onvoldoende te zijn.

Structuur volgt inhoud

Het afgelopen jaar hebben de hbo-lerarenopleidingen gewerkt aan het beschrijven van de kennisbasis in het kader van het project Werken aan Kwaliteit. Voor de tweedegraads lerarenopleidingen betreft het 18 vakken in de clusters alpha, bèta en gamma. Voor de Pabo's is een kennisbasis beschreven voor de vakken rekenen-wiskunde en Nederlandse taal. Voor het beschrijven van de kennisbasis hebben de hogescholen gezamenlijk de afspraak gemaakt dat de kennisbasis de helft van het curriculum dient te omvatten. Dit mede naar aanleiding van een advies van de Onderwijsraad (november 2005) waarin wordt aangegeven dat de optimale balans in de lerarenopleidingen tussen vakmanschap en meesterschap bereikt wordt wanneer aan beide aspecten ongeveer de helft van de tijd wordt besteed. De ervaringen in de eerste fase van het project Werken aan Kwaliteit hebben met name voor de Pabo's aanleiding gegeven tot bezorgdheid. Immers, zij dienen binnen de ruimte van de helft van de opleiding een breed scala aan kennisbases te beschrijven.

Daarbij is ervoor gekozen om een groot deel van de tijd te reserveren voor de kennisbases rekenen-wiskunde en taal. Gevolg is dat voor de overige vakken op de Pabo nog maar beperkt ruimte is voor het ontwikkelen van een kennisbasis, terwijl deze vakken evenzeer belangrijk zijn. Het lijkt waarschijnlijk dat de verschillende kennisbases die nu ontwikkeld zullen worden, naast rekenen-wiskunde en taal, een totale omvang gaan opleveren die niet meer studeerbaar is in de tijd die daarvoor gegeven is.

Kernvraag

De fikse – doch noodzakelijke - uitbreiding van het reken- en taalonderwijs vormt een katalysator voor een veel bredere discussie. Is het wel mogelijk om in de breedte docenten primair onderwijs op te leiden die voldoende startbekwaam zijn voor alle leeftijdsgroepen en alle vakken in het primair onderwijs? Steeds meer dringt de overtuiging zich op dat het niet mogelijk is om voldoende diepgang te bieden aan studenten van de brede, ongedeelde opleiding en dat er onvoldoende profileringsruimte is in het curriculum. In deze overtuiging worden wij gesterkt door het advies van de Onderwijsraad *Een rijk programma voor ieder kind* en door de recente systeembrede analyse van de NVAO over de Pabo's. Daarin wordt gesproken over de nog steeds aanwezige overladenheid van het programma: “De wet BIO en de daarin opgenomen zeven SBL-competenties worden terecht door alle pabo's als leidraad voor het curriculum genomen. De constatering moet echter zijn dat de noodzaak om al deze zeven competenties op hbo-bachelor niveau te beheersen welhaast moet leiden tot een programma dat alleen maar te kwalificeren valt als “veel, maar niet diep”. Deze kwalificatie zou géén recht mogen doen aan de omschrijving van het curriculum en het is de vraag of het aantal SBL-competenties niet kan worden verminderd of dat er in elk geval prioriteiten kunnen worden aangebracht. (...) De ruimte voor profilering moet echter ook gevonden worden binnen een toch al overladen programma, hetgeen de mogelijkheden aanzienlijk beperkt en de risico's dat niet aan alle startkwalificaties op het juiste niveau wordt voldaan, vergroot.”

Over bekwaamheden en bevoegdheden

In het onderwijs wordt van oudsher een onderscheid aangebracht tussen bekwaamheden en bevoegdheden. Bevoegdheden zijn een arbeidsvoorwaardelijke regeling die bepaalt over welk HO-getuigschrift iemand moet beschikken om benoembaar te zijn als docent voor een bepaald schooltype. Bekwaamheden daarentegen gaan over de kwaliteiten, de competenties van een docent: wat weet iemand, wat kan iemand, voor welke doelgroep is hij of zij in het bijzonder bekwaam. Eens bevoegd is niet vanzelfsprekend ook altijd bekwaam. Dit is ook de gedachte geweest achter de invoering van de Wet op de beroepen in het onderwijs (wet BIO). Hierin zijn de SBL-bekwaamheidseisen opgenomen, die de zeven competenties en bijbehorende bekwaamheidseisen van leraren beschrijven. Gedurende de loopbaan van een docent moet die bekwaamheid onderhouden worden. Het onderscheid tussen bevoegd en bekwaam is van grote betekenis bij de het formuleren van een opvatting over brede dan wel smalle bevoegdheden of brede dan wel smalle (eigenlijk diepe) bekwaamheden. In het vervolg zullen we dit onderscheid vanuit verschillende perspectieven belichten.

- **Perspectief werkgever**

Door de werkgevers wordt met enige regelmaat aangegeven dat scholen en werkgevers zeer tevreden zijn over de huidige brede bevoegdheid van hun leerkrachten. Personeel met een brede bevoegdheid is namelijk flexibel inzetbaar. Voor de werkgever, die ook te kampen heeft met tekorten, is flexibele inzetbaarheid van een personeelslid van groot belang. Dit is begrijpelijk. Echter, waar het werkveld aangeeft leerkrachten te wensen die flexibel inzetbaar zijn, blijken in de praktijk afgestudeerden soms meerdere jaren achter elkaar ingezet te worden voor bijvoorbeeld de onderbouw of de bovenbouw van een basisschool. Deze ontwikkeling wordt versterkt door schaalvergroting in het primair onderwijs, waarbij flexibiliteit binnen bestuurlijke eenheden gevonden kan worden binnen de aan het bestuur gekoppelde groep van scholen.

Ook de ontwikkelingen in het voortgezet onderwijs en mbo laten beide bewegingen zien: enerzijds een wens om flexibele inzet, anderzijds een toenemende vraag naar specialisatie.

- **Perspectief studenten**

Veel opleidingen worden geconfronteerd met instromende studenten met een ontoereikende vooropleiding. In beginsel zou het hierbij moeten gaan om een tijdelijk probleem gelet op uw inzet in het kader van onder meer de doorlopende leerlijnen rekenen & taal. Blijvend zal evenwel zijn dat ambities, affiniteit en talenten van studenten sterk uiteenlopen. Veel Pabo-studenten geven zelf aan dat zij meestal belangstelling hebben in specifiek lesgeven aan het oudere of juist het jongere kind, en dat zij het jammer vinden dat zij zich daar nu slechts beperkt op kunnen richten. Dat vraagt om meer specialisering dan nu het geval is in de opleidingen. Dergelijke specialisering zou bovendien een oplossing kunnen zijn om de 'vervrouwelijking' van de opleiding tegen te gaan. Er zijn aanwijzingen dat mannelijke studenten meer interesse hebben om les te geven aan de oudere kinderen, en de opleiding staken doordat zij ook voorbereid worden om les te geven aan kinderen in de kleuterleeftijd.

Overigens zijn de hogescholen van mening dat de interesse voor en de diepgang van de opleiding gebaat is bij het stellen van instroomeisen (of van nadere eisen aan het bindend studieadvies) bij een specifieke lerarenopleiding. Uit onderzoek blijkt dat het stellen van een dergelijke drempel de status van de opleiding en de latere professie kan verhogen. Daarmee kunnen andere doelgroepen (vwo-studenten, mannen, allochtone studenten) aangetrokken worden om te beginnen met een lerarenopleiding.

- **Perspectief docent**

Voor docenten geldt dat een beperking van het bevoegdheidsdomein hun flexibiliteit op de arbeidsmarkt inperkt. Anderzijds weegt ook voor docenten zwaar dat zij beschikken over de bij het beroep passende professionele bekwaamheid, alsmede over een ontwikkelperspectief in het kader van de loopbaanontwikkeling. Een keuze voor een beperkte bevoegdheid en 'diepe' bekwaamheid, gekoppeld aan een bij elke professionele beroepsgroep behorend stelsel van nascholing en bijscholing komt hieraan tegemoet. Een beperkte bevoegdheid kan dan door middel van nascholing worden verbreed, maar de docent kan er ook voor kiezen zich verder te specialiseren op een specifiek terrein binnen de beperkte bevoegdheid. De docent hoeft door deze optie van specialisatie en nascholing niet meer automatisch te kiezen voor management functies om een carrièrestap te maken, maar kan kiezen voor een loopbaan in de professie zelf, uitmondend in een expertfunctie. Hierbij kan de vergelijking gemaakt worden met de perspectieven die de opleiding tot nurse practitioner biedt aan verpleegkundigen. Door het aanbod van deze nieuwe functie worden deze beroepsbeoefenaars behouden voor de zorg. Tevens draagt de opleiding bij aan de verbetering van de kwaliteit van de zorg, doordat de personen die ervoor kiezen deze opleiding te volgen vaak voortrekkers zijn in het beroepenveld.

Door een breed palet van gecertificeerde specialisten in de school aan te stellen (denk aan zorgspecialisten, innovators, vakexperts etc.) behoudt de school een zekere mate van flexibiliteit, maar belangrijker is het kwaliteitsperspectief dat deze manier van werken biedt: door binnen de hele kolom ruimte te bieden voor bij- en nascholing wordt zowel de kwaliteit als de reputatie van al het pedagogisch personeel vergroot (van onderwijsassistent tot kinderopvang). De kwaliteit van die na- en bijscholing moet dan uiteraard wel geborgd zijn.

- **Perspectief leerling**

De leerlingenpopulatie in zowel het basis- als het voortgezet onderwijs is in de loop der jaren erg veranderd. Er is sprake van een grote culturele diversiteit onder de leerlingen maar ook hun onderwijsvraag is met de komst van de digitale samenleving en met de afname van de invloed van gezin, buurt of geloofsgemeenschap sterk gewijzigd.

Het gebeurt niet zelden dat jonge leerlingen meer vertrouwd zijn met digitale apparatuur zoals computers dan hun eigen docenten en ouders. Ook zijn er meer leerlingen die in de gezinssituatie geen Nederlands spreken en daardoor meer problemen hebben met het volgen van onderwijs dat in deze taal wordt gegeven. Omdat leerlingen meer nog dan vroeger verschillende achtergronden en derhalve ook verschillende onderwijsvragen hebben kan niet meer worden volstaan met het breed opleiden van leraren met de verwachting dat daarmee ieder kind tot zijn recht kan komen. Een instelling die beschikt over een onderwijsteam waarin verschillende specialismen vertegenwoordigd zijn zal beter in staat zijn maatwerk te leveren aan de leerlingen waardoor beter ingespeeld kan worden op bijvoorbeeld leer- of gedragsproblemen en waardoor tegelijkertijd individuele talenten meer kans krijgen om tot ontwikkeling te komen.

Advies

Advies 1: Voor het beste onderwijs aan onze kinderen zijn de beste docenten nodig.

Het zou niet langer acceptabel mogen zijn dat docenten na hun opleiding niet meer bijleren, maar dit is momenteel nog niet vanzelfsprekend. De beste docenten onderhouden hun kennis en blijven op de hoogte van de nieuwste ontwikkelingen. Juist het beroep leraar is bij uitstek een beroep waarbij structurele bij- en nascholing van groot belang is in het kader van de eigen professionele loopbaanontwikkeling. Daarvoor is het niet alleen nodig dat zij op de hoogte blijven van de nieuwste ontwikkelingen op hun vakgebied maar ook dat zij zich verder specialiseren in een (eventueel ander dan hun eigen) vak- of beroepsgebied. Door een stelsel van geaccrediteerde nascholing te ontwikkelen waarin ook het inmiddels operationele palet aan masteropleidingen is opgenomen, wordt ook de kwaliteitsborging gerealiseerd. Binnen een dergelijk systeem worden meer docenten uitgedaagd om een master te gaan volgen. Dit biedt bredere carrièreperspectieven voor docenten dan alleen maar een overstap naar een managementfunctie. Daarnaast zou in het belang van kwalitatief hoogwaardig onderwijs nagedacht moeten worden over het stellen van hogere eisen voor alle pedagogische beroepen, dus ook voor het personeel in de VVE en kinderopvang (nu op mbo-niveau). Met name in het onderwijs aan 2-3 jarigen kan een kwaliteitsverbetering behaald worden door het niveau van de docenten te verhogen.

Om een praktijk van nascholing te stimuleren zijn wij voorstander van een verplicht beroepsregister voor leraren, naar analogie van bijvoorbeeld de registratie van advocaten of artsen. Deze registratie wordt gekoppeld aan de vereiste voor leraren dat zij eens in de vijf jaar geaccrediteerde nascholing moeten volgen, op straffe van verlies aan bevoegdheid. Het is een gedeelde verantwoordelijkheid van werkgevers, beroepsgroep en overheid om een passende uitwerking hiervoor te vinden. De financiering voor het bekostigen van nascholing kan deels gevonden worden in de nascholingsbudgetten van de werkgevers, deels in de door de overheid beschikbaar gestelde lerarenbeurs en deels door een eigen investering van docenten.

Advies 2: Bekwaamheden zijn belangrijker dan bevoegdheden

De opleidingen gaan krachtig voort met de inzet op hoge kwaliteit. Dat leidt in elk geval met betrekking tot de Pabo's tot nadrukkelijker specialisatie en daarmee een eigenstandiger opleidingsroute voor het jonge kind respectievelijk het oudere kind. Dit zou mogelijk kunnen leiden tot een keuze voor splitsing in bevoegdheden, maar vraagt eerst nog een nadere doordenking. Dit is mede afhankelijk van de inhoudelijke vormgeving die deze routes zouden kunnen krijgen. Denkbaar is om de specialisatie voor het jonge of het oudere kind direct na de propedeusefase in te zetten. Een student wordt daarmee breed bevoegd maar smal bekwaam. Maar evenzeer is denkbaar dat er reeds vanaf het begin van de propedeutische fase twee eigenstandige opleidingen zullen zijn, leidend tot een smalle bevoegdheid, voor uitsluitend de onder- of de bovenbouw. Deze laatste optie heeft uiteraard consequenties voor het bevoegdhedenstelsel. Voor de zomer van 2010 komen wij nog met een nader advies hierover.

Naast verdere analyse en doordenking zou vooral ook de komende jaren ervaring opgedaan kunnen worden door de verschillende mogelijkheden naast elkaar te laten ontstaan. Overwogen kan worden om met behulp van het experimenteerartikel uit de nog in te voeren wet versterking besturing de hogescholen ruimte te bieden te experimenteren met verdere eigenstandige profilering en specialisering binnen de Pabo's.

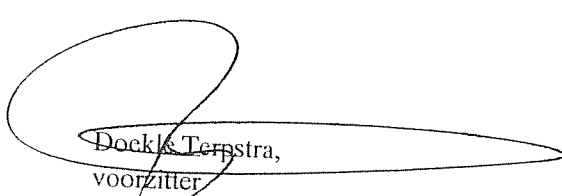
Advies 3: Voor de beste opleidingen zijn de beste studenten nodig. De noodzakelijke ruimte voor diepgang in de curricula ontstaat door het bieden van meer ruimte voor specialisatie op de lerarenopleidingen voor het voortgezet onderwijs en het basisonderwijs. Deze verdieping van de opleidingen trekt naar verwachting een andere groep studenten aan. Ook bekijken de opleidingen of de aan de studenten gestelde eisen voldoende hoog en uitdagend zijn. Tenslotte zal, met het oog op het verhogen van de kwaliteit van de instroom, bestudeerd worden of de instroomeisen voor de lerarenopleidingen, danwel de eisen voor het bindend studieadvies, verder moeten worden aangescherpt en of het wenselijk is dat deze breder kunnen worden gesteld dan alleen op het terrein van rekenen en taal.

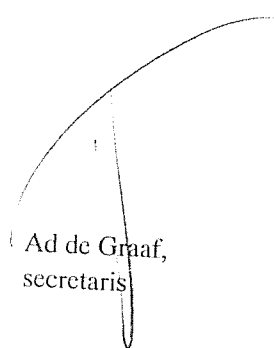
Samengevat adviseren de hogescholen u:

1. Invoering van een lerarenregister, gekoppeld aan een systeem van regelmatige en verplichte nascholing (vijfjaarlijks) waardoor er in Nederland geen leerlingen zijn die les krijgen van een docent die niet beschikt over actuele kennis van zaken.
2. Ontwikkeling van een programma van geaccrediteerde nascholing en uitbreiding van de professionele masters ten behoeve van specialisaties, te ontwikkelen in nauw overleg met het veld.
3. Verdere aanscherping en toespitsing van de instroomeisen of eisen voor bindend studieadvies voor de lerarenopleidingen.
4. Voor de lerarenopleidingen voortgezet onderwijs de totstandkoming van een smallere doch diepere bekwaamheid die ook wordt vermeld op het diploma.
5. Voor de lerarenopleidingen basisonderwijs nadrukkelijker specialisatie naar jonge respectievelijk oudere kind. Of dit moet leiden tot splitsing in bevoegdheden wordt eerst nader onderzocht. Hierover volgt voor de zomer 2010 nader advies.

Zoals gezegd dient de structuur volgend te zijn op de inhoud. Wij hebben begrepen dat u voornemens bent de Tweede Kamer in juni 2010 in kennis te stellen van uw standpunt over bevoegdheden en bekwaamheden en de positie van de lerarenopleidingen hierbij. Wij gaan er vanuit dat deel II van het project Werken aan Kwaliteit nadere informatie zal opleveren over de wenselijkheid van een andere opzet van de lerarenopleidingen met bijbehorende gevolgen voor bekwaamheden en bevoegdheden. Wij zullen u voor 1 mei 2010 adviseren over onze resultaten tot dat moment, voor zover van betekenis voor de besluitvorming over deze kwestie.

Het bestuur,

Dockje Terpstra,
voorzitter

Ad de Graaf,
secretaris